

Er zijn taalkwesties waarover heel verschillend kan worden gedacht. Taalkundige Frank Jansen behandelt iedere maand zo'n kwestie, en nodigt iedereen uit te reageren.

Moeten obers telkens vragen of het gesmaakt heeft?

Veel obers vragen of het gesmaakt heeft. Niet alle klanten zijn daarvan gediend. Sommigen ergeren zich eraan dat de ober überhaupt dit soort vragen stelt, anderen vinden de formulering met *smaken* verkeerd, en de rest van de criticasters vindt het alleen vervelend dat de vraag zo vaak gesteld wordt, zo'n beetje na iedere gang namelijk. Daarom ditmaal de vraag: moeten obers telkens vragen of het gesmaakt heeft?

TEGENSTANDER

Een ober mag eventueel (eventueel!) informeren of 'alles naar wens' is geweest, maar dan wel in dié bewoordingen en niet met 'Heeft het gesmaakt?' En ook niet na iedere gang maar als de gasten de rekening vragen. Met zo'n eenmalige en tamelijk open geformuleerde vraag kunnen de gasten over alle onderdelen van hun bezoek een oordeel geven, dus ook over de ambiance en het serveertempo. Hun antwoorden kunnen informatie geven waar het restaurant zijn voordeel mee kan doen. Dat geldt zelfs voor de toon waarop clichématig 'Ja, prima hoor' gezegd wordt.

Maar van 'Heeft het gesmaakt?' moeten we dus af. Een echt compliment wordt spontaan gegeven. Na elke gang erom vragen, is alleen maar vissen naar complimentjes. En welke gast wil halverwege de maaltijd kritiek leveren, als hij weet wat de koks dan volgens hardnekkige geruchten met zijn volgende gang doen? (Allemaal een keer in de schotel spugen.)

Maar het voornaamste bezwaar tegen de vraag is dat hij opdringerig is.

Het personeel houdt zich bij voorkeur op de achtergrond en mengt zich alleen op verzoek in de conversatie. Dus ook geen 'smakelijke etens' of 'smakelijke voortzettingen', en ook niet een bestelling komen opnemen met 'En ... hebt u al wat lekkers kunnen vinden?'

VOORSTANDER

Voordat een schotel de tafel bereikt, hebben veel mensen daar hun best voor gedaan. De prijs is er vaak ook naar. Dan is het niet meer dan redelijk dat de makers willen weten of hun inspanningen vrucht hebben gedragen. En als ze dat willen weten, dan kunnen ze het best zo analytisch mogelijk te werk gaan door over alle schotels direct na de consumptie een oordeel te laten vellen. En wat is er nou tegen de formulering 'Heeft het gesmaakt?'

Mensen die vooral de formulering met *smaken* weerzinwekkend vinden, zijn waarschijnlijk opgevoed met het etiquetteverbod om elkaar 'smakelijk eten' toe te wensen, of 'smakelijke voortzetting'. Dat verbod stoelt onder meer op de gedachte dat de smaak van een gerecht een individuele aangelegenheid van de eter is, waar de kok of de ober zich beter niet mee kan bemoeien, alleen al omdat ze er maar voor een klein deel invloed op hebben. Zo kan een schotel iemand minder smaken omdat hij liefdesverdriet heeft, of niet van een uitje erbij houdt. Hoe scherpzinnig zulke opmerkingen ook zijn, ze overtuigen net zomin als de argumenten om geen 'gebakje' maar 'taartje' te zeggen, wat je ook vaak hoort in bepaalde kringen. Geen wonder! Want het zou onjuist

zijn deze ge- en verboden te beschouwen als uitkomsten van een argumentatie. Ze zijn bedoeld als scheidslijnen tussen ons soort mensen en de anderen, en hoe willekeuriger die scheidslijnen zijn, des te beter ze werken.

Er komt nog iets bij. Als een ober na een gang de beruchte vraag stelt, bedoelt hij daar eigenlijk mee: 'Bent u klaar? Kan ik uw bord wegnemen?' Mensen die zaniken over de portee van die *smaken*-vraag, snappen net zo weinig van de Nederlandse taal als de man die 'Ook goedemorgen' tegen de conducteur zegt, en niet zijn kaartje pakt.

**Wat vindt u ervan?
Moeten obers telkens
vragen of het gesmaakt
heeft?**

Geef voor 17 november 2008 uw mening op onze website: www.onzetaal.nl/homofkuit. Of stuur een briefkaart met 'Heeft het gesmaakt: geen probleem' of 'Heeft het gesmaakt: liever niet' naar de redactie van *Onze Taal*, Raamweg 1a, 2596 HL Den Haag. In de volgende aflevering de uitslag. ■

Uitslag vorige stemming

Moet de Nederlandse Taalunie het Afrikaans ondersteunen? Dat was de kwestie van de vorige maand. Na een aarzelend begin waarin voor- en tegenstanders ongeveer gelijk opgingen, kwam er – onder meer na aandacht voor de kwestie in de Afrikaanstalige krant *Die Burger* – een lobby op gang uit Zuid-Afrika zelf. "Afrikaans bly 'n deel van Nederlands, soos Amerikaans 'n deel van Engels is", schreef iemand. En: "Ons het alle hulp nodig wat ons kan kry om ons mooi taal te red!" Sommige Nederlanders en Vlamingen vroegen zich af waar je moet ophouden als je eenmaal besluit het Afrikaans te gaan beschermen, maar dankzij de enorme Afrikaanse toeloop (ca. 80% van de bijna 800 stemmers), eindigde de stelling toch met ruim 95% stemmers vóór steun aan het Afrikaans.

Antwoorden Taaltest (zie bladzijde 319)

A. Spelling

1. c. eet ze!
2. a. groente-extract; groentenextract ook goed volgens het Witte Boekje
3. b. in groten getale
4. c. sperziebonen
5. b. waldorfsalade

B. Woordenschat

1. a. explosief
2. c. schriftkundige
3. b. kalmeringsmiddel
4. a. Japans rundveeras

C. Zoek de fouten

1. *appetijtelijke, rijstebrij*, liever *maakte, watertandde*
2. *salesmarager, bijpassende, coffeepads* kan ook, *sacharine*

D. Extra

Worcestershiresaus is genoemd naar het Engelse graafschap Worcestershire en *serrano* is Spaans voor 'uit de bergen'. Bechamelsaus, carpaccio, hopje en stroganoffsous danken hun naam aan respectievelijk Louis de Béchamel, de schilder Carpaccio, baron Hendrik Hop en graaf Stroganov.